

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Kraków dnia 27 lipca 2015 r.

Sąd Okręgowy w Krakowie, Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSO Wojciech Żukowski

Protokolant: starszy protokolant Marzena Stępkowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 20 lipca 2015 r. w Krakowie

sprawy z powództwa A. C. (1) i S. C.

przeciwko Towarzystwo (...) Spółce Akcyjnej w W.

o zapłatę

I. zasądza od strony pozwanej Towarzystwo (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz powódki A. C. (1) kwotę 70.000 zł. (słownie: siedemdziesiąt tysięcy) złotych z ustawowymi odsetkami liczonymi:

- od kwoty 40.000 zł. (słownie: czterdzieści tysięcy złotych) od dnia 17 września 2010 r. do dnia zapłaty,

- od kwoty 30.000 zł. (słownie: trzydzieści tysięcy złotych) od dnia 21 marca 2013 r. do dnia zapłaty,

II. zasądza od strony pozwanej Towarzystwo (...) Spółce Akcyjnej w W. na rzecz powoda S. C. kwotę 70.000 zł. (słownie: siedemdziesiąt tysięcy) złotych z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 21 marca 2013 r. do dnia zapłaty,

III. w pozostałym zakresie powództwo oddala,

IV. koszty postępowania wzajemnie pomiędzy stronami znosi,

V. nakazuje ściągnąć od strony pozwanej Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Krakowie kwotę 7173 zł. 35 gr. (słownie: siedem tysięcy sto siedemdziesiąt trzy złote trzydzieści pięć groszy) tytułem nieobciążającej powodów części kosztów sądowych,

VI. odstępuje od obciążania powodów nieobciążającą strony pozwanej częścią kosztów sądowych.

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 5 czerwca 2014 powodowie A. C. (1) i S. C. wnieśli o zasądzenie od strony pozwanej Towarzystwo (...) S.A. w W.,

- na rzecz powódki A. C. (1) kwotę 150.000 zł. z odsetkami od dnia 3 marca 2010 r. do dnia zapłaty, tytułem zadośćuczynienia,

- na rzecz powódki A. C. (1) kwotę 25.000 zł. z odsetkami od dnia 4 lipca 2008 r. do dnia zapłaty, tytułem dopłaty odszkodowania,

- na rzecz powódki A. C. (1) kwotę 2832,44 zł. z odsetkami od dnia 18 maja 2009 r. do dnia zapłaty tytułem dopłaty refundacji kosztów wykonania nagrobka,

- na rzecz powoda S. C. kwotę 150.000 zł. z odsetkami od dnia 3 marca 2010 r. do dnia zapłaty, tytułem zadośćuczynienia,

- na rzecz powoda S. C. kwotę 30.000 zł. z odsetkami od dnia 12 czerwca 2008 r. do dnia zapłaty, tytułem dopłaty odszkodowania,

oraz o zasądzenie od pozwanej na rzecz powodów zwrotu kosztów postępowania.

Na uzasadnienie pozwu podano, że w dniu 21 października 2007 roku miał miejsce wypadek samochodowy, w wyniku którego śmierć poniosła spółka powodów K. C. (1). Do dnia tragicznego zdarzenia życie powodów było uporządkowane i skoncentrowane na zapewnieniu godnego życia rodzinie i wychowywaniu dzieci. Powódka prowadziła od 2004 roku działalność gospodarczą obejmującą transport drogowy towarów oraz była zatrudniona. Powódce w prowadzeniu działalności pomagał w dużym zakresie powód S. C.. K. C. (1), podczas gdy rodzice własną aktywność angażowali w prowadzenie działalności gospodarczej oraz świadczenie pracy, opiekowała się rodzeństwem, a w przyszłości miała pozostać w domu rodzinnym aby wspierać rodziców i opiekować się po śmierci. Wskutek śmierci córki powodowie doświadczyli nagłego i bardzo poważnego załamania zdrowia psychicznego. Powódka nie była w stanie kontynuować prowadzenia działalności gospodarczej, którą wyrejestrowała w 2008 r. Powódka zarejestrowała się w poradni zdrowia psychicznego 7 listopada 2007 roku i w leczeniu psychiatrycznym neurologicznym pozostaje do dzisiaj. W leczeniu psychiatrycznym pozostaje również powód, który został uznany decyzją z 9 lipca 2012 roku za częściowo niezdolnego do pracy.

Śmierć córki wywołała znaczące zmiany w życiu powodów, zarówno pod względem finansowym jak i niematerialnym. Strona pozwana wypłaciła powódce kwotę 25 000 zł. a powodowi kwotę 20 000 zł. w jako odszkodowania z tytułu znacznego pogorszenia sytuacji życiowej po śmierci córki. Powodom należą się jednak odszkodowania w wyższej, dochodzonej pozwem, wysokości.

Jako odszkodowanie powódka domaga zwrotu kosztów wykonania nagrobka dla zmarłej, które wyniosły 11 329 zł 77 groszy, a z których pozwana wypłaciła powódce jedynie kwotę 5864 zł 89 gr. Redukcja refundacji kosztów o 50 % z tego powodu, że spoczywają w grobowcu 2 osoby jest niezasadna, gdyż refundacji powinna podlegać kwota stanowiąca równowartość 75 % wydatkowanej kwoty, to jest kwota 8497 zł 33 gr. Zatem powodowie domagają się zapłaty kwoty 2832 zł 44 gr.

W złożonej w dniu 26 sierpnia 2014 roku o odpowiedzi na pozew strona pozwana wniosła o oddalenie powództwa i o zasądzenie od powodów na rzecz pozwanej kosztów procesu wg norm prawem przepisanych.

W uzasadnieniu odpowiedzi na pozew w oświadczyła, iż w jej ocenie ich powodowie nie doznali szczególnej krzywdy odbiegającej od przyjętej żaloby po stracie osoby bliskiej. Zarzuciła, iż jest to bardzo mało prawdopodobne, aby zmarła miała przejmować na siebie wszystkie obowiązki domowe rodzina przypisane zwyczajowo dla rodziców. Zmarła uczyła się liceum dla dorosłych, miała własne życie osobiste i planowała założenie rodziny. Zarzuciła strona pozwana, że powód leczył się na zaburzenia nerwicowe depresyjne, a powódka zażywała przepisane jej leki, które aplikowane były w związku z przeżywaniem śmierci. Zaprzeczyła aby powodowie utracili możliwość uzyskania wsparcia pod koniec życia skoro powodowie posiadają nadal liczne potomstwo, na którym również ciąży obowiązek wsparcia alimentacyjnego rodziców. Zarzuciła, że nie wskazano nawet hipotetycznych dowodów wskazujących na powstanie po stronie powodów szkody przekraczającej wartość już wypłaconego odszkodowania. Zaprzeczyła, aby powodom należało się zwrot 3/4 kosztów refundacji kosztów nagrobka. Zarzuciła, że nie w każdej sytuacji śmierci osoby najbliższej istnieją podstawy do wypłaty zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c., a nadto, że zgodnie z art. 34 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych nie ponosi odpowiedzialności za zadośćuczynienie przewidziane w art. 448 kodeksu cywilnego.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Postanowieniem z dnia 21 lutego 2008 r. Prokurator Rejonowy w Myślenicach umorzył śledztwo w sprawie nieumyślnego naruszenia w dniu 21 października 2007 r. w P., woj. (...) zasad bezpieczeństwa w ruchu lądowym i spowodowania wypadku drogowego, w którym kierujący pojazdem J. G. doznał obrażeń ciała skutkujących jego śmiercią a pasażerka pojazdu K. C. (1) doznała oba obrażeń ciała skutkujących jej śmiercią wobec śmierci podejrzanego J. G..

Dowód: - odpis postanowienia, k. 36

J. C. był ubezpieczony w (...) S.A.

Dowód: - odpis polisy, k. 41

Towarzystwo (...) S.A. w W. jest następcą prawnym (...) S.A.

Dowód: - odpis KRS, k. 235-236

K. C. (1), córka S. i A., zmarła w dniu 21 października 2007 r.

Dowód: - odpis aktu zgonu, k. 153

K. C. (1) mieszkała do śmierci z rodzicami, prowadziła z nim wspólne gospodarstwo domowe i ogólnie im pomagała w prowadzeniu gospodarstwa w takim samym zakresie jak pozostałe zamieszkujące z rodzicami rodzeństwo. Poza K. C. (1) powodowie mieli czworo dzieci – P., A., W. i T.. W chwili śmierci K. C. (1) jedynie córka powodów A. C. (2) mieszkała osobno, a pozostałe dzieci mieszkaly z powodami. Relacje K. C. (1) z rodzicami były dobre. K. C. (1) zamierzała wyjść za mąż.

Rodzice po śmierci K. C. (1) zaprzestali prowadzenia firmy transportowej. Samochodem transportowym jeździł powód. Przedsiębiorstwo było na etapie rozwoju, miało zlecenia ale wchodziło dopiero na rynek. Powódka ma problemy z kręgosłupem po wypadku.

Obecnie troje dzieci mieszka z powodami a córka mieszka niedaleko.

Po śmierci K. C. nikt z rodziny nie zmarł. Córka powodów A. K. (1) cierpi od około trzech lat na schorzenia trzustki. Była w związku z tym hospitalizowana.

Powódka leczyła się przed śmiercią K. C. (1) u neurologa. Powód miał wszczepioną żółtaczkę oraz leczył się u neurologa – psychiatry.

Po śmierci K. C. (1) powódka przeszła wypadek samochodowy.

Dowód: - przesłuchanie świadka, k. P. C., k. 257

- przesłuchanie świadka, k. W. C., k. 257

- przesłuchanie świadka, k. A. K., k. 257

- przesłuchanie powódki, k. 352

- przesłuchanie powoda, k. 352

- odpis decyzji, k. 67

Śmierć K. C. (1) niewątpliwie wpłynęła na zdrowie psychiczne powodów.

Strata córki w roku 2007 stanowiła najsilniejszy uraz psychiczny i przez około 12 - 18 miesięcy mogła być w całości odpowiedzialna za występujące u powoda zaburzenia depresyjne, upośledzając jego codzienne funkcjonowanie o połowę w porównaniu ze stanem sprzed wypadku. Aktualny stan psychiczny powoda w około 1/3 wynika z nie przeżytej w pełni przedłużającej się reakcji żałoby w, a w 2/3 innych przyczyn.

Powód otrzymywał rentę z ZUS od 12 lat i jest mało prawdopodobne aby przyznano mu rentę jedynie z powodu nieznacznie podwyższonego ciśnienia tętniczego. Powód jest trwale niezdolny do wykonywania zawodu kierowcy niezależnie, czy przeżywałby depresję i stres czy nie, z powodu czynników organicznych, które wpływają uszkadzająco na jego centralny układ nerwowy (ustne wyjaśnienia do opinii, czas rozprawy 00:16:44 i nast.).

U powódki w pierwszym okresie po śmierci córki występowała przedłużona reakcja żałoby z dominującymi objawami depresyjnymi. Następnie ujawniła się nerwica lękowo - depresyjna z przewagą objawów lęku i napięcia emocjonalnego a w ostatnim okresie lekarz leczący ustalił rozpoznanie na zaburzenia stresowe pourazowe. Aktualnie powódka prezentuje nadal zaburzenia depresyjno - lękowe połączone z napięciem emocjonalnym i okresową drażliwością w nasileniu nie ograniczającym w sposób istotny funkcjonowania w rolach. Gdyby powódka cierpiała tylko na przewlekający się zespół depresyjno - lękowy, to funkcjonowałaby w rolach prawidłowo. Dopiero w zbiegu z innymi chorobami, a to: przewlekłym zespołem bólowym kręgosłupa szyjnego i lędźwiowego z okresami zaostrzeń i okresowo z upośledzeniem funkcji, zmianami zwyrodnieniowymi w stawach kolanowych z zespołem bólowym, zespołem bólowym stawu biodrowego, chorobą wrzodową dwunastnicy, eutyreozą z leczenia substytucyjnego niedoczynności tarczycy, na które cierpi powódka zachodzi po stronie powódki częściowa okresowa niezdolność do pracy zarobkowej. Zespół depresyjno - lękowy mógłby oddziaływać w ten sposób na powódkę przez okres 2-3 lat. (ustne wyjaśnienia do opinii, czas rozprawy 00:15:43 i nast.).

W ciągu ponad 7 lat, jakie upłynęły od śmierci K. C. (1) w rodzinie występowały inne stresujące wydarzenia, które wpływały na stan psychiczny powódki a to: kolejne wypadki samochodowe (to jest samej powódki i jej syna), problemy zdrowotne żyjącej córki, jej problemy prokreacyjne, choroba syna.

Dowód: - opinia biegłej, k. 359 i nast.

W 2005 r. A. C. (1) osiągnęła przychód z działalności gospodarczej w kwocie 93537,16 zł.

W 2006 r. A. C. (1) osiągnęła przychód z działalności gospodarczej w kwocie 137165,04 zł.

W 2007 r. A. C. (1) osiągnęła przychód z działalności gospodarczej w kwocie 85105,59 zł.

Dowód: - odpis deklaracji, k. 50-51, 73-77,

Orzeczeniem z dnia 9 października 2008 r. ustalono częściową niezdolność powódki do pracy do 30 kwietnia 2009 r. Orzeczeniem z dnia 9 lipca 2012 r. ustalono częściową niezdolność powódki do pracy do 31 grudnia 2014 r.

Dowód: - odpis orzeczeń, k. 43, k. 44

S. C. dokonał zgłoszenia szkody obejmujące żądanie zapłaty zadośćuczynienia za śmierć K. C. (1) w dniu 18 lutego 2013 r.

A. C. (1) dokonała zgłoszenia szkody w zakresie zadośćuczynienia za śmierć K. C. (1) w kwocie 40.000 zł. w dniu 17 sierpnia 2010 r. a następnie rozszerzyła żądanie zapłaty zadośćuczynienia do 110.000 zł. w dniu 18 lutego 2013 r.

Dowód: - akta szkodowe (...)

Przy ustalaniu stanu faktycznego oparł się sąd na dowodach z dokumentów publicznych, które nie budziły wątpliwości i nie były kwestionowane przez strony. Oparł się sąd nadto na niekwestionowanych co do prawdziwości dokumentach prywatnych, które stanowiły dowód na okoliczności treści oświadczeń woli w nich stwierdzonych.

Zeznaniom świadków i stron dał sąd wiarę w jakim nie popadały w sprzeczność z pozostałym wiarygodnym materiałem dowodowym zgromadzonym w sprawie. Nie dał sąd wiary zeznaniom świadków i powodów, że istotne pogorszenie stanu zdrowia powodów nastąpiło wyłącznie wskutek śmierci K. C. (1). Zeznania te popadają w sprzeczność z ustaleniami i wnioskami zawartymi w wiarygodnej opinii biegłej.

Dał sąd wiarę opinii biegłej z zakresu psychiatrii. Zdaniem sądu opinia jest rzetelna i zrozumiała. Została sporządzona przez osobę posiadającą niezbędne kwalifikacje fachowe. Wywody sporządzonej opinii były pełne, przekonujące, obejmowały całokształt okoliczności istotnych dla badanego zagadnienia, nie zawierały sprzeczności oraz były logicznie skonstruowane. Biegła wskazała przesłanki swego rozumowania, które doprowadziły do wywiedzionych konkluzji, mających odzwierciedlenie w zebranych materiale dowodowym. W szczególności biegła uzasadniła w ustnych wyjaśnieniach do opinii w sposób przekonujący, dlaczego przyjmuje, że stan zdrowia powoda już przed śmiercią K. C. (1) był już na tyle zły, że uzasadnił przyznanie powodowi renty z tytułu niezdolności do pracy, a w konsekwencji wyciągnęła dalsze uzasadnione wnioski co do wpływu jaki na stan zdrowia powoda miała śmierć córki. Próby podważania tego stanowiska przez powodów należy ocenić jako chybione w kontekście okoliczności, że powodowie, pomimo ciężącego na nich ciężaru dowodu, nie przedstawili orzeczenia o niepełnosprawności powoda, z którego to dokumentu jednoznacznie wynikałby stan zdrowia powoda jeszcze przed śmiercią córki.

Oddalono wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego psychologa, albowiem z opinii biegłego psychiatry (ustne wyjaśnienia, czas rozprawy 00:24:16) wynikało, że opinia psychologa nic nowego do sprawy nie wniesie, tak że przeprowadzanie tego dowodu było zbędne. Nadto pełnomocnik powodów cofnął wniosek o przeprowadzenie tego dowodu (czas rozprawy 00:28:55).

Sąd zważył co następuje:

Powodowie w niniejszej sprawie domagali się zadośćuczynienia za śmierć osoby bliskiej – córki powodów. Możliwość przyznania takiego zadośćuczynienia przewiduje obecnie obowiązujący art. 446 par. 4 k.c. który wszedł w życie z dniem 3 sierpnia 2008 r. Śmierć córki powodów miała miejsce w dniu 21 października 2007 roku a zatem jeszcze przed wejściem ustawy, którą wprowadzono art. 446 par. 4 k.c. W konsekwencji przepis ten nie może znaleźć zastosowania do oceny prawnej żądania powodów. Niemniej najbliższemu członkowi rodziny zmarłego przysługuje na podstawie art. 448 k.c. w związku z art. 24 § 1 k.c. zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę, gdy śmierć nastąpiła na skutek deliktu, który miał miejsce przed dniem 3 sierpnia 2008 r. (uchwała SN z dnia 22 października 2010 r. III CZP 76/10, Biul. SN z 2010 r. Nr 10, poz. 11) i sąd rozpoznający niniejszą sprawę pogląd ten podziela. Zgodnie z art. 448 k.c. w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia. Katalog dóbr osobistych określony w art. 23 k.c. ma bowiem charakter otwarty a ochroną przewidzianą w art. 23 i 24 k.c. objęte są wszelkie dobra osobiste rozumiane jako pewne wartości niematerialne związane z istnieniem i funkcjonowaniem podmiotów prawa cywilnego, które w życiu społecznym są uznawane za doniosłe i zasługujące z tego względu na ochronę. Do katalogu dóbr osobistych należy np. prawo do intymności i prywatności, płéć człowieka, prawo do planowania rodziny, tradycja rodzinna, pamięć o osobie zmarłej. Trudno byłoby znaleźć argumenty sprzeciwiające się zaliczeniu do tego katalogu także więzi rodzinnych. Więzi te stanowią fundament prawidłowego funkcjonowania rodziny i podlegają ochronie prawnej. Nie ma zatem przeszkód do uznania, że szczególna więź emocjonalna między członkami rodziny pozostaje pod ochroną przewidzianą w art. 23 i 24 k.c. (por. uzasadnienie wyżej powołanej uchwały SN z dnia 22 października 2010 r.). Wskutek śmierci córki właśnie to dobro osobiste powodów w postaci więzi rodzinnej pomiędzy powodami a zmarłą zostało naruszone.

Pokrzywdzonemu przysługują roszczenia o ochronę dóbr osobistych w każdym wypadku, gdy naruszenie dobra osobistego miało charakter obiektywnie bezprawny (art. 24 k.c.). Przesłanką dochodzenia tej ochrony w postaci zadośćuczynienia jest jednak również zawinienie sprawcy naruszenia. Wprawdzie nie wynika to z literalnego brzmienia art. 448 k.c., ale wynika z umiejscowienia tego przepisu w rozdziale regulującym odpowiedzialność za czyny niedozwolone, która to odpowiedzialność co do zasady jest oparta na zasadzie winy (wyrok SN z dnia 12

grudnia 2002 r., V CKN 1581/2000, OSNC 2004, nr 4, poz. 53; wyrok SN z dnia 1 kwietnia 2004 r., II CK 115/2003, niepubl.; wyrok SN z dnia 16 września 2004 r., IV CK 707/2003, niepubl.; wyrok SN z dnia 15 czerwca 2005 r., IV CK 805/2004, niepubl.; wyrok SN z dnia 28 września 2005 r., I CK 256/2005, niepubl.; wyrok SN z dnia 19 stycznia 2007 r., III CSK 358/2006, niepubl.; wyrok SN z dnia 24 stycznia 2008 r., I CSK 319/2007, niepubl.). Toczące się w stosunku do sprawcy wypadku – J. G. postępowanie przygotowawcze zostało umorzone z uwagi na śmierć sprawcy. Strona pozwana nie podniosła zarzutu, że osoba ta, za której zachowania w związku z prowadzeniem pojazdu mechanicznego ponosi odpowiedzialność, nie ponosiła winy. Tym samym uznać należy, że spełniona jest zarówno przesłanka obiektywnej bezprawności naruszenia dobra osobistego powódki jak i przesłanka zawinionego działania sprawcy naruszenia. J. G. zawarł z poprzednikiem prawnym strony pozwanej umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadacza pojazdu mechanicznego. W związku z tym, zgodnie z w zw. z art. 19 ust. 1 oraz art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczeń Komunikacyjnych (tj. Dz. U. z 2013 r., poz. 392 ze zm.) strona pozwana jest zobowiązana do zapłaty zadośćuczynienia powodom albowiem art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. Nr 124, poz. 1152 ze zm.) - w brzmieniu sprzed dnia 11 lutego 2012 r. - nie wyłączał z zakresu ochrony ubezpieczeniowej zadośćuczynienia za krzywdę osoby, wobec której ubezpieczony ponosił odpowiedzialność na podstawie art. 448 k.c. (uchwała SN z dnia 20 grudnia 2012 r. III CZP 93/12, OSNC 2013/7-8, poz. 84).

Wysokość zadośćuczynienia określanego na podstawie art. 448 k.c. należy ustalić w wypadku śmierci osoby bliskiej, uwzględniając takie czynniki jak bliskość pokrewieństwa, intensywność realnie istniejącej więzi emocjonalnej pomiędzy powodem a zmarłym, faktyczne skutki jakie śmierć bliskiego wywołała po stronie powoda, w szczególności dramatyzm doznań powoda, poczucie osamotnienia i pustki, wstrząs psychiczny jakiego doznał. Okolicznością silnie przemawiającą za wyższą wysokością zadośćuczynienia jest w szczególności ujawnienie się po stronie powoda szczególnych dolegliwości, wykraczających poza zakres dolegliwości typowo odczuwanych w okresie żałoby.

Odnosząc powyższe do realiów niniejszej sprawy należy zauważyć, że więź pomiędzy powodami a zmarłą była silna. Zmarła była córką powodów. Nadal z powodami zamieszkiwała. Z ustalonego stanu faktycznego wynika, że relacje pomiędzy powodami a zmarłą były bliskie i niczym nie zakłócone.

Za przyznaniem powodom zadośćuczynienia w znacznej wysokości przemawia nadto silnie okoliczność, że śmierć córki wywołała szczególnie silne a negatywne skutki w życiu powodów. Strata córki w roku 2007 stanowiła najsilniejszy uraz psychiczny i przez około 12 - 18 miesięcy mogła być w całości odpowiedzialna za występujące u powoda zaburzenia depresyjne, upośledzając jego codzienne funkcjonowanie o połowę w porównaniu ze stanem sprzed wypadku. Aktualny stan psychiczny powoda w około 1/3 wynika z nie przeżytej w pełni przedłużającej się reakcji żałoby, a w 2/3 z innych przyczyn. W przypadku powódki w pierwszym okresie po śmierci córki występowała u niej przedłużona reakcja żałoby z dominującymi objawami depresyjnymi. Następnie ujawniła się nerwica lękowo - depresyjna z przewagą objawów lęku i napięcia emocjonalnego a w ostatnim okresie lekarz leczący ustalił rozpoznanie na zaburzenia stresowe pourazowe. Aktualnie powódka prezentuje nadal zaburzenia depresyjno - lękowe połączone z napięciem emocjonalnym i okresową drażliwością w nasileniu nie ograniczającym w sposób istotny funkcjonowania w rolach. W wypadku obojga powodów dolegliwości pozostające w związku przyczynowym ze śmiercią córki mają charakter utrwalony, aczkolwiek zmniejszający się czasie. Niewątpliwie przekraczają one rozmiary żałoby jaką typowo mogą przeżywać rodzice zmarłego dziecka. Dodatkowo uwzględnić należy okoliczność, że w realiach rozpoznawanej sprawy doszło do nagłej śmierci młodej osoby w warunkach, gdy najbliżsi członkowie rodziny nie mieli podstaw aby zdarzenia takiego się spodziewać. Okoliczności te również przemawiają za przyznaniem podwyższonego zadośćuczynienia.

Wszystkie te okoliczności przemawiałyby w ocenie sądu za przyznaniem powodom zadośćuczynień w kwotach 70.000 zł. Zadośćuczynienie ma stanowić dla pokrzywdzonego wymierną korzyść, aczkolwiek nie powinno prowadzić do jego nieusprawiedliwionego okolicznościami wzbogacenia. Zadośćuczynienie w takiej wysokości nie przekracza dwudziestokrotności aktualnego przeciętnego wynagrodzenia (kwota 4054,89 zł. – Komunikat Prezesa GUS z dnia 12 maja 2015 r. M.P. 2015, poz. 410). Zatem nie można go potraktować jako rażąco zawyżonego w stosunku do aktualnych realiów gospodarczych, a zarazem stanowi dla powodów wymierną i odczuwalną korzyść majątkową. Za przyznaniem

zadośćuczynienia w powyżej wskazanej wysokości przemawia w szczególności powyżej opisane szczególnie dotkliwe i długotrwałe skutki, jakie śmierć córki wywołała po stronie powodów, gdyż okoliczności te wskazują na to, że krzywda powodki okazała się szczególnie silna i dotkliwa.

Natomiast żądane zadośćuczynienia w zakresie przekraczającym kwoty 70.000 zł. należy w kontekście realiów niniejszej sprawy ocenić jako zawyżone. Za oceną taką przemawia w szczególności okoliczność, że wprawdzie sytuacja zdrowotna powodów w chwili obecnej jest zła, jednakże śmierć córki stanowiła jedynie jeden z szeregu innych czynników wpływających na tę sytuację.

W konsekwencji w pkt I i II sentencji zasądzono od strony pozwanej na rzecz powodów tytułem zadośćuczynienia kwoty po 70.000 zł. oddalając w pkt III sentencji żądania zadośćuczynienia w dalej idącym zakresie.

Zgodnie z art. 446 par. 3 k.c. sąd może przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego stosowne odszkodowanie, jeżeli skutek jego śmierci nastąpiło znaczne pogorszenie ich sytuacji życiowej. Powodowie domagali się nadto odszkodowań za znaczne pogorszenie ich sytuacji życiowej. Powodowie niewątpliwie należą do kręgu osób najbliższych dla K. C. (1), gdyż są jej rodzicami a K. C. (1) do śmierci z powodami zamieszkiwała i własnej rodziny nie założyła. Powodowie są zatem czynnie legitymowani do dochodzenia odszkodowania przewidzianego w powyższym przepisie. Strona pozwana, jako ubezpieczyciel odpowiedzialności cywilnej sprawcy wypadku komunikacyjnego, w skutek którego zmarła K. C. (1), ponosi odpowiedzialność na podstawie art. 436 par. 1 k.c. w zw. z art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczeń Komunikacyjnych (tj. z 2013 r. poz. 392 ze zm.). Pogorszenie sytuacji życiowej, o którym mowa w art. 446 § 3 k.c. polega nie tylko na pogorszeniu obecnej sytuacji materialnej, ale obejmuje także przyszłe szkody majątkowe, często nieuchwytnie lub trudne do obliczenia, niemniej prowadzące do znacznego pogorszenia sytuacji życiowej osoby najbliższej (wyrok SN z dnia 2 grudnia 2009 r. I CSK 149/09, LEX nr 607232).

Odnosząc powyższe do realiów niniejszej sprawy należy uwzględnić, że, strata córki w roku 2007 stanowiła najsilniejszy uraz psychiczny i przez około 12 - 18 miesięcy mogła być w całości odpowiedzialna za występujące u powoda zaburzenia depresyjne, upośledzając jego codzienne funkcjonowanie o połowę w porównaniu ze stanem sprzed wypadku. Obecnie powód jest trwale niezdolny do wykonywania zawodu kierowcy niezależnie, czy przeżywałby depresję i stres czy nie, z powodu czynników organicznych, które wpływają uszkadzająco na jego centralny układ nerwowy. W przypadku powodki w pierwszym okresie po śmierci córki występowała przedłużona reakcja żałoby z dominującymi objawami depresyjnymi a następnie ujawniła się nerwica lękowo - depresyjna z przewagą objawów lęku i napięcia emocjonalnego. Gdyby powodka cierpiała tylko na przewlekający się zespół depresyjno - lękowy, to funkcjonowałyby w rolach prawidłowo. Dopiero w zbiegu z innymi chorobami, na które cierpi powodka, zachodzi po stronie powodki częściowa okresowa niezdolność do pracy zarobkowej. W powyższej przedstawionym stanie rzeczy ocenić należy, że nie zostało wykazane aby to właśnie śmierć K. C. (1) spowodowała trwałą utratę przez powodów możliwości wykonywania pracy i prowadzenia działalności gospodarczej, aczkolwiek mógł być to jeden z czynników, który w zbiegu z innymi, w szczególności z wcześniejszym stanem zdrowia powodów czy chorobami innych dzieci do tego stanu rzeczy doprowadził. Nie wykazali również powodowie, że śmierć córki spowodowała pogorszenie ich sytuacji materialnej wskutek utraty pomocy w prowadzeniu gospodarstwa domowego jaką córka za życia im świadczyła i jaką miała świadczyć w przyszłości. Zmarła wprawdzie faktycznie pomagała powodom w prowadzeniu gospodarstwa domowego, jednakże nie wykraczało to poza zakres pomocy, jaką świadczyły inne zamieszkujące z powodami dzieci. Natomiast od czasu śmierci córki z powodami zamieszkuje nadal troje dzieci, które są w stanie zastąpić zmarłą w pomocy dla rodziców. Nadto nie wynika z ustalonego stanu faktycznego aby rzeczywiście zmarła miała pozostać w przyszłości w domu rodziców i pomagać im na starość. W szczególności poddaje to twierdzenie w wątpliwość ustalona w sprawie okoliczność, iż zmarła zamierzała wyjść za mąż. W tym stanie rzeczy ocenić należy, że powodowie nie udowodnili, aby zgodnie z art. 446 par. 3 k.c. mogło należeć im się wyższe odszkodowanie aniżeli wypłacone dobrowolnie powodce kwota 25.000 zł. a na rzecz powoda kwota 20.000 zł. Żądanie zapłaty odszkodowania podlegało zatem oddaleniu w pkt III sentencji.

Oddaleniu również podlegało żądanie odszkodowania w zakresie w jakim dotyczyło kosztów pogrzebu K. C. (1). Zgodnie z art. 446 par. 1 k.c. jeżeli skutek uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia nastąpiła śmierć poszkodowanego, zobowiązany do naprawienia szkody powinien zwrócić koszty leczenia i pogrzebu temu, kto je poniósł. Bezspornym było pomiędzy stronami, że w grobie, którego koszty urządzenia poniosła powódka, pochowana została K. C. (1) i J. G. oraz, że koszty wybudowania nagrobka w kwocie 11 329 zł 77 groszy poniosła powódka. Skoro jednak w grobie zostały pochowane jednocześnie dwie osoby, a strona pozwana ponosi odpowiedzialność jedynie za te koszty pogrzebu, które dotyczą K. C. (1), to należy ocenić, że powódce należy się od strony pozwanej zwrot jedynie połowy kosztów wybudowania nagrobka, zaś nie można znaleźć dostatecznego uzasadnienia dla obciążenia strony pozwanej 75% tych kosztów. Ponieważ strona pozwana zapłaciła powódce 50% poniesionych kosztów, to nie ma podstaw do zasądzenia z tego tytułu dalszych kwot i powództwo w tym zakresie również podlegało oddaleniu w pkt III sentencji.

O żądaniu odsetek orzeczono na podstawie art. 481 par. 1 k.c. w zw. z art. 817 par. 1 k.c. Przy orzekaniu o zadośćuczynieniu należnego dla powoda S. C. wzięto pod uwagę, że zgłoszenie szkody w tym zakresie nastąpiło w dniu 18 lutego 2013 r. a zatem wypłata winna była zgodnie z art. 817 par. 1 k.c. nastąpić do 20 marca 2013 r. W konsekwencji odsetki za opóźnienie w zapłacie należnej powodowi kwoty zasądzono od dnia 21 marca 2013 r. Natomiast orzekając o zadośćuczynieniu dla powódki A. C. (1) wzięto pod uwagę, że szkodę w zakresie zadośćuczynienia w kwocie 40.000 zł. zgłoszono w dniu 17 sierpnia 2010 r., a zatem zgodnie z art. 817 par. 1 k.c. wypłata winna nastąpić do 16 września 2010 r. co oznacza, że odsetki za opóźnienie w zapłacie tej kwoty należą się powódce od 17 września 2010 r. Następnie powódka zgłosiła pozwanej żądanie zapłaty zadośćuczynienia powiększone do 110.000 zł. w dniu 18 lutego 2013 r. a zatem w zakresie należnej powódce dalszej części zadośćuczynienia w kwocie 30.000 zł. wypłata winna była nastąpić do 20 marca 2013 r.. Odsetki w zakresie tej kwoty należą się zatem od dnia 21 marca 2013 r.

O wzajemnym zniesieniu kosztów postępowania orzeczono w pkt IV sentencji na zasadzie art. 100 k.p.c. mając na względzie jedynie częściowe uwzględnienie żądań pozwu oraz okoliczność że ostateczna wysokość należnego zadośćuczynienia w znacznym zakresie zależy od uznania sądu, a zatem nie ma podstaw do obciążania powodów kosztami postępowania wynikłymi z zawyżonego określenia w pozwie wysokości tego roszczenia, co wobec okoliczności, że powodowie wygrywają proces tylko w 37% w stosunku do żądania pozwu mogłoby mieć miejsce przy czysto matematycznym rozliczeniu kosztów.

O kosztach sądowych orzeczono w pkt V i VI sentencji wyroku. Skarb Państwa do chwili wyrokowania poniósł te koszty w łącznej kwocie 19387,44 zł. (na którą składają się nieuiszczona przez zwolnionych od kosztów sądowych powodów opłata od pozwu w kwocie 18892 zł. i wydatek na opinię biegłego w kwocie 495,44 zł.) Od strony pozwanej stosownie do wyników postępowania (przegrała w 37%) nakazano na zasadzie art. 113 ust. 1 u.k.s.c. w zw. z art. 100 k.p.c. w pkt V sentencji ściągnąć 37% tej kwoty, tj. kwotę 7173,35 zł. Natomiast w pkt VI sentencji odstąpiono na zasadzie art. 113 ust. 4 u.k.s.c. od obciążania powoda nieobciążającą strony powodowej częścią kosztów sądowych, uznając, że rozstrzygnięcie takie uzasadnia ocenny charakter częściowo oddalonego roszczenia powoda o zadośćuczynienie oraz trudna sytuacja majątkowa i zdrowotna powodów.